

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของชนกลุ่มน้อยที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ง่ายต่อการแทรกซึมและโฆษณาชวนเชื่อจากผู้ก่อการร้ายทั้งในประเทศและนอกประเทศ กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ดำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2502 แต่เนื่องจากขณะนั้นมีหลายหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับชาวเขาคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2508¹ ให้คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา รับผิดชอบเกี่ยวกับชาวเขาในทุกกรณี โดยให้กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ เป็นหลัก และเป็นแหล่งกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนถึงปัจจุบัน กองสงเคราะห์ชาวเขาคำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา โดยรับผิดชอบชาวเขาประมาณ 313,173 คน² (ตัวเลขยังไม่สมบูรณ์ เพราะอยู่ในเขตอันตราย สํารวจได้เฉพาะหมู่บ้านที่เข้าถึงเท่านั้น) เมื่อรวบรวมชาวเขาที่ยัง

---

¹ยุพดี ชัยภักดิ์, "งานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา," การประชาสงเคราะห์ฉบับที่ระลึกคล้ายวันสถาปนากรมประชาสงเคราะห์ครบรอบ 37 ปี

22 (กันยายน - ตุลาคม 2520): 35.

²กองสงเคราะห์ชาวเขา, "ตัวเลขเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย" (อักษรณ์, 2520).

สำรวจไม่ได้แล้ว จะมีทั้งหมดประมาณ 500,000 คน ในเขตศูนย์พัฒนาและ
สงเคราะห์ชาวเขา 10 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด
แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ตาก (รับผิดชอบรวมถึงจังหวัดสุโขทัย)
ลำปาง (รับผิดชอบรวมถึงจังหวัดแพร่) ลำพูน กาญจนบุรี (รับผิดชอบรวมถึง
จังหวัดอุทัยธานี และ สุพรรณบุรี) กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ น่าน

โดยเหตุที่ชาวเขาส่วนใหญ่ ตั้งบ้านเรือนและประกอบอาชีพอยู่บน
เขาสูง สภาพความเป็นอยู่ รายได้ และการศึกษาค่อนข้างต่ำ กองสงเคราะห์
ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ จึงต้องรับภาระอย่างหนักในการเข้าถึง เพื่อ
พัฒนาและสงเคราะห์ให้ชาวเขาที่มีความเป็นอยู่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านพร้อมกัน ทั้ง
ทางด้านอาชีพ สังคม เศรษฐกิจ และด้านจิตใจ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ชาวเขา
เป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพในสังคม สามารถช่วยตนเองได้ นอกจากนั้นยัง
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวเขาเป็นพลเมืองดี สามารถแก้ปัญหา ปรับปรุงตนเอง
และชุมชน เลิกปลูกฝิ่น แยกพื้นที่ใช้พื้นที่เพาะปลูกพืชหลัก เช่น กาแฟและข้าว
ไม่ต่างป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยดังที่เคยทำอยู่ อันเป็นการทำลายป่าไม้ ใช้น้ำ
ลำธาร และขณะเดียวกันก็ให้ช่วยปลูกป่าใหม่แทนป่าที่ถูกทำลายไปด้วย

สำหรับด้านการศึกษาของชาวเขา ยุพดี ชัยภักดิ์ กล่าวไว้ว่า
การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาชาวเขา เพราะถ้าสามารถ
สอนให้ชาวเขาเรียนรู้อาษาไทยได้ การพัฒนาค้นอื่น ๆ จะง่ายขึ้น กอง-
สงเคราะห์ชาวเขา จึงส่งเสริมให้ชาวเขาเรียนหนังสือ โดยให้การศึกษา
แก่เด็กชาวเขา รวมทั้งชาวเขาที่เป็นผู้ใหญ่ (เรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จ) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลายฝ่าย อาทิ
กระทรวงศึกษาธิการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ และ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การให้การศึกษาแก่ชาวเขาของกองสงเคราะห์
ชาวเขากระทำโดยจัดฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาขึ้น โดยคัดเลือก
ชาวเขาที่มีพื้นฐานภูมิปัญญาใกล้เคียงกับโรงเรียนชั่วคราว มีอายุ 18 ถึง
25 ปี จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 รวมทั้งภิกษุสามเณรชาวเขา

ที่บวชเรียนอยู่ที่วัดศรีโสดา จังหวัดเชียงใหม่ เข้ารับการอบรมตามหลักสูตร
ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วางไว้เป็นเวลา 3 เดือน วิชา
ที่อบรมมีวิชาสามัญ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
พลศึกษา วิชาครู เช่น จิตวิทยา หลักการสอน และวิธีการสอน หลังจากนั้น
จากนั้นให้เข้ารับการอบรมทำคู่มือสอน เมื่อได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กอง-
สงเคราะห์หาเขา จะบรรจุให้เป็นลูกจ้างประจำ อัตราเงินเดือน
850 บาท ปัจจุบันกองสงเคราะห์หาเขาอบรมครูช่วยสอนเขาไปแล้ว
5 รุ่น ครูช่วยสอนเหล่านั้นกลับไปสอนหนังสือที่โรงเรียนชั่วคราว ซึ่งกอง-
สงเคราะห์หาเขาตั้งขึ้น มีนักเรียนเขาเข้ารับการศึกษากันเป็นจำนวน
มาก ปัจจุบันได้จัดตั้งโรงเรียนชั่วคราวตามหมู่บ้านต่าง ๆ ของเขา
รวม 99 โรงเรียนผลิตครูช่วยสอนเขาได้ 275 คน มีเป้าหมายที่จะจัด
สร้างโรงเรียนชั่วคราวทุกหมู่บ้าน และผลิตครูช่วยสอนเพิ่มขึ้นตามความ
ต้องการ¹

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่ม
มีโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กเขา เขาคั้งแต่ปีการศึกษา 2515 ในการฝึก
อบรมนี้จำเป็นต้องใช้หนังสือแบบเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กเขา อันประกอบ
ด้วยเนื้อหาความรู้วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ
สุขศึกษา สำหรับเด็กเริ่มเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รวม 5 ชุด จำนวน
19 เล่ม แผนกวิชาประถมศึกษา จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุงแบบเรียน
ซึ่งคณะนิติทนายวิชาโท สาขาวิชาประถมศึกษา ผู้ช่วยวิจัยได้จัดทำขึ้นตามโครงการ
ทดลองในปีการศึกษา 2515 โดยมีคณะกรรมการสร้างหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็ก
เขา คั้งรายนามต่อไปนี้

¹ ยุพดี ชัยภักดิ์, "งานพัฒนาและสงเคราะห์หาเขา "

ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล
 ศาสตราจารย์ สุ่มน อมรวินันต์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญเชื้อ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วารีย์ ธีระจิตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปทีป เมฆาคุณวุฒิ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณีย์ ศิริโชค
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวงเคื่อน ออนน่วม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศรี กันกา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงนารถ เคชนรงค์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนัส สุขบุญสวัสดิ์
 อาจารย์ ศิริวรรณ กาญจนสาส์กษณ์
 อาจารย์ รัชคา สุตรา
 อาจารย์ ลินจง อินทรมพรรย์
 อาจารย์ มุกดา เศรษฐบุตร์
 อาจารย์ สายสวาท ชรรมาภิมุข

แบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 5 ชุคนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในโครงการ-
 การฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาโดยเฉพาะ

ในปีการศึกษา 2520 แผนกวิชาประถมศึกษา มีความประสงค์จะวิเคราะห์
 เนื้อหา และประเมินผลแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา เพื่อศึกษาความเหมาะสม
 ความสมบูรณ์ของแบบเรียนทั้ง 5 วิชา

ผู้วิจัยมีความสนใจในวิชาภาษาไทยมาก และเห็นว่าแบบเรียนชาวเขา
 วิชาภาษาไทยจะเป็นหลักในการแนะนำชาวเขาให้เข้าใจโครงสร้างของภาษา ตลอดจน
 จนวิธีการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี จึงควรจะมีรูปแบบที่เหมาะสม

รวมทั้งมีความสมบูรณ์ในเนื้อหาพอที่จะนำไปใช้ได้จริง ๆ ประกอบกับผู้วิจัยเองได้คลุกคลีกับการสอนภาษาไทยมาเป็นเวลานาน จึงได้สนองความต้องการของแผนกวิชาประถมศึกษา ค่ายการรับงานวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขา ซึ่งมีอยู่ 3 เล่ม ต่อเนื่องกัน (เล่ม 4 ซึ่งเป็นเล่มสุดท้ายกำลังอยู่ในระหว่างจัดทำ) โดยผู้วิจัยได้ประมวลสร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนขึ้นโดยเฉพาะ ตามเจตนารมณ์ของแผนกวิชาประถมศึกษา ที่จะปรับปรุงแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 5 วิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 1 - 3 ซึ่งแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างขึ้น ระหว่างปีการศึกษา 2515 - 2520
2. เพื่อประเมินผลแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาดังกล่าว ในด้านเนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษา ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเนื้อหาครบถ้วนตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาคังกล่าว มีคุณลักษณะตรงตามลักษณะของแบบเรียนที่ดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาที่แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำขึ้น 3 เล่ม ซึ่งนำไปใช้เป็นแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาในโรงเรียนชั่วคราว ของกรมประชาสงเคราะห์เท่านั้น

2. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบเรียนคังกล่าว ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 เนื้อหาและแนวคิด หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดในหนังสือแบบเรียนว่า มีความแม่นยำ ครบคลุมเนื้อหาและแนวคิดในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 คุณลักษณะของแบบเรียน หมายถึง การศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การจัดทำรูปเล่ม วิธีการเขียน การพิมพ์ ภาพประกอบ เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 5 วิชา มีคณะผู้วิจัย 5 คน คือ

1. น.ส.นงลักษณ์ สิ้นสืบผล วิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขา

2. นายณรุทธิ์ สุขจิตต์ วิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชาวเขา
3. น.ส.เนาวรัตน์ แดงยิ้ม วิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา
4. นายสมบูรณ์ โพธิยะ วิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชาวเขา
5. น.ส.อรุณี สุกสุข วิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา

เพื่อให้การศึกษาคนควาเป็นไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนภาษาไทย โดยศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชาจากหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สร้างตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน โดยศึกษาขอบเขตจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนภาษาไทย ไปให้ครูทรงคุณวุฒิ 10 คน พิจารณาให้ข้อคิดเห็นด้านความเหมาะสม แลวนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน ไปให้ครูทรงคุณวุฒิ 10 คน พิจารณาให้ข้อคิดเห็นด้านความเหมาะสม แลวนำมารวมกันปรับปรุงแก้ไข
5. ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 3 เดม

6. รวบรวมผลการวิเคราะห์เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขา จากผลการอภิปรายร่วมกัน เพื่อประเมินผลแบบเรียน และเสนอผลการวิจัยในรูปการบรรยาย

ความจำกัดของการวิจัย

ความจำกัดของการวิจัยเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจาก

1. การสร้างวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจมีข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา หรือหัวข้อเนื้อหาและแนวคิด อาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาของทั้ง 4 หลักสูตร เนื่องจากรายละเอียดในเนื้อหาของหลักสูตรทั้ง 4 มีเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่อาจสร้างตารางวิเคราะห์ที่ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาทั้งหมดได้

2. ตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจมีข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา หรือหัวข้อรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะในการสร้างตารางวิเคราะห์ดังกล่าว คำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้วิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียนไทยโดยทั่วไป

3. วิธีการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยการอ่านแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ถึงแม้จะพยายามควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในขณะอ่าน เพื่อวิเคราะห์แบบเรียนดังกล่าว เช่น ความแม่นยำของการวินิจฉัย สภาพทางอารมณ์ เป็นต้น แต่ก็ไม่อาจควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า แบบวิธีการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลทุกเรื่อง ทุกตอน ของหนังสือแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 3 เล่ม เป็นวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และผิดพลาดน้อยที่สุด

2. ผู้วิจัยถือว่า ผลการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนดังกล่าว ถูกต้องตามข้อเท็จจริงด้านวิชาการมากที่สุด คณะผู้วิจัยมีได้ออกคิหรือสำเนาอื่นเนื่องมาจากสาเหตุใด ๆ เลย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้ จะแสดงคุณค่าของหนังสือแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 1 - 3 ที่แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างขึ้น และจะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาต่อไป
2. ผลการวิจัยนี้ จะเป็นแบบฉบับในการวิเคราะห์เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ศัพท์เฉพาะเรื่องและคำจำกัดความ

1. ตารางวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึงบัญชีหัวข้อเนื้อหาและแนวคิดทางภาษาไทย จำนวน 190 ข้อ และ 46 ข้อ ตามลำดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีเกณฑ์การพิจารณา และการชี้รอยคะแนน
  - ตอนที่ 2 ตารางแสดงหัวข้อรายละเอียดเนื้อหาและแนวคิดทางภาษาไทย จำนวน 190 ข้อ และ 46 ข้อ ตามลำดับ โดยสร้างจากการประมวลเนื้อหาในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร หรือ หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หัวข้อเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

หัวข้อเนื้อหาการฟัง แบ่งออกเป็น

1. การฝึกความพร้อมในการฟัง
2. มารยาทในการฟัง
3. การฟังเพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสั่ง
4. การฟังคำอธิบายต่าง ๆ
5. การฟังเรื่องราวต่าง ๆ
6. การฟังสิ่งบันเทิงและการเล่นเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

ภาษา

7. การใช้ความคิดพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้ฟัง

หัวข้อเนื้อหาการพูด แบ่งออกเป็น

1. การฝึกความพร้อมในการพูด
2. มารยาทและบุคลิกภาพในการพูด
3. การสนทนาและการซักถาม
4. การเล่าเรื่อง การรายงาน และการอภิปราย
5. การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
6. สิ่งบันเทิงและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ภาษา

หัวข้อเนื้อหาการอ่าน แบ่งออกเป็น

1. ความพร้อมในการอ่าน
2. ข้อปฏิบัติในการอ่าน การใช้หนังสือ การใช้มุมหนังสือหรือห้องสมุด
3. การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ
4. ประมวลคำและการใช้พจนานุกรม

5. ความรู้และการฝึกฝนทักษะเฉพาะเพื่อการอ่าน
6. การอ่านเพื่อความรู้และความเพลิดเพลิน

หัวข้อเนื้อหาการเขียน แบ่งออกเป็น

1. ความพร้อมในการเขียน
2. ขอบปฏิบัติและหลักเกณฑ์ในการเขียน
3. ความรู้และทักษะในการเขียน
4. สิ่งที่ให้เขียน
5. การเขียนเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้
6. การเขียนเพื่อชีวิตประจำวัน
7. การเขียนเพื่อแสดงความนึกคิดอย่างเสรี
8. การใช้ประมวลคำและพจนานุกรม

ตารางวิเคราะห์เนื้อหา มีช่องแสดงรอยคะแนนตามจำนวนครั้งที่ให้เนื้อหาต่าง ๆ ของวิชาภาษาไทยปรากฏอยู่ (แต่ละเรื่อง แต่ละตอน หรือแต่ละบท ของหนังสือ) รวม 3 ช่อง ตามจำนวนหนังสือที่ทำการวิเคราะห์ 3 เล่ม และช่องหมายเหตุ โดยให้ตารางวิเคราะห์หนึ่งฉบับ ต่อหนังสือ 3 เล่ม

ตอนที่ 3 การประเมินผลขั้นสุดท้าย ในรูปการบรรยาย

2. ตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน หมายถึงบัญชีหัวข้อแสดงลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือแบบเรียนที่ผู้ซึ่งโดยทั่วไปควรจะมี แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ โดยมีเกณฑ์การแบ่งคะแนน และเกณฑ์การกีดคะแนน เพื่อประเมินคุณค่าของหนังสือแบบเรียนในด้านเนื้อหา วิธีการเขียน และการจัดทำรูปเล่ม

ตอนที่ 2 ตารางแสดงหัวข้อรายละเอียดลักษณะต่าง ๆ คือ

1. เนื้อหาวิชา แบ่งเป็น
  - 1.1 ความเหมาะสมโดยทั่วไป
  - 1.2 การจัดแบ่งเนื้อหา
  - 1.3 ความยากง่ายของเนื้อหา
  - 1.4 การคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
2. วิธีการเขียน แบ่งเป็น
  - 2.1 ความเหมาะสมโดยทั่วไป
  - 2.2 การสรุปบทเรียน
  - 2.3 กิจกรรมท้ายบทและหรือแบบฝึกหัด
  - 2.4 คู่มือครู
3. การจัดทำรูปเล่ม แบ่งเป็น
  - 3.1 รูปเล่ม
  - 3.2 การพิมพ์
  - 3.3 ภาพประกอบ

ตารางแสดงหัวข้อรายละเอียดต่าง ๆ นี้ มีช่องแสดงคะแนนเต็มของหัวข้อรายละเอียดต่าง ๆ ช่องการให้คะแนนหนังสือแบบเรียนทั้ง 3 เล่ม และช่องหมายเหตุ

ตอนที่ 3 การประเมินผลขั้นสุดท้าย ในรูปของการบรรยาย

3. แบบเรียน หมายถึง หนังสือแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขา ที่แผนกวิชาประถมศึกษา ได้จัดทำขึ้น โดยยึดหน่วยการสอนทั้ง 5 คือ ฉันเป็นคนไทย ชีวิตที่มีความสุข บ้านเมืองของเรา บุคคลที่เรายกย่อง หลักการที่เราเชื่อถือ เป็นแกนกลาง รวม 3 เล่ม

4. เนื้อหา หมายถึง หัวข้อเรื่องย่อย ๆ ซึ่งนำมาจากการประมวลเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร ที่กล่าวมาแล้ว

5. แนวคิด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสิ่งอันเป็นความหมายรวม ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

6. หลักสูตร 2503 หมายถึง หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เมื่อ 31 ตุลาคม 2503¹

7. หลักสูตร 2521 หมายถึง หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่าง ที่คณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร (กปส) ได้อนุมัติในหลักการ จุดหมายและโครงสร้างแล้ว กรมวิชาการและเขตศึกษาต่าง ๆ ได้นำไปทดลองใช้ในโรงเรียนในชั้น ป.1 ปีการศึกษา 2519 และชั้น ป.1 - 2 ปีการศึกษา 2520²

8. หลักสูตร 2508 หมายถึง หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้กับนักเรียนชาวเขา เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2508³

---

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503, พิมพ์ครั้งที่ 19, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517).

² กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่าง (กรุงเทพมหานคร: ห้างสรรพสินค้าพาณิชย์, 2520).

³ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 (กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2511).

9. หลักสูตร 2516 หมายถึง หลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครู
ช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา
โดยเฉพาะ¹

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, แผนกวิชาประถมศึกษา,
รายงานการวิจัย เรื่อง "การทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา" วันที่ 2
30 ต.ค. 2516 - 3 ก.พ. 2517 (กรุงเทพมหานคร: หน่วยผลิตเอกสาร-
มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 80 - 84.